

מסורת הש"ס (א בימות קה, 3) תקמן כ. ע"ש, א) וְעַי מוֹס' בִּיצ' קמר. ד"ה אודייני, ד) וְגִירָסָה הִי"ף (דף לה:); גדולה מכולן אמרו אפילו על גבי קרקע לא ילא כר', ס) וְיָלְלוּ, ו) וְמִס' שמחות פ"ה, ו) וְשִׁמְחוֹת פ"ו, ח) וְעַי בְּהִרְוֵן דְּסוּסָה (דף רמג), ד"ה אלל חיוב וכו' ותבין למה נקט בזה לישנא, ט) וְעַי בְּצִרְרֵין סס, י) לעיל כ., י) וְנִטְרַפ מוֹס' יבמות קג. ד"ה בין ומוס' שבעות קג. ד"ה מלה ומוספות זכמים טז. ד"ה מיושב,

תורה אור השלם

- וְקָרְאוּ לוֹ וְקָנַי עִירוֹ וְדָבְרוּ אֵלָיו וְעָמְדוּ וְאָמַר לֹא חָפְצָתִי לְקַחְתָּהּ:

- דברים כה ה וְהָסֵא אִיּוֹב וְהָקַרַע אֶת מַעְלֹ וְהָזָן אֶת רֹאשׁוֹ וַיִּפֹּל אֶרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ:

- איוב א כ וְהָסֵא הַמֶּלֶךְ וְהָקַרַע אֶת בְּגָדָיו וַיִּשְׁכַּב אֶרְצָה וְכָל עֲבָדָיו נִצְבִּים קִרְעֵי בְּגָדֵיהֶם: שמואל ב יג לא וַיִּכְבַּד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מֹשֶׁה בְּעֶרְבַת מִזְבֵּחַ שְׁלֹשִׁים יוֹם וַיִּתְּנוּ יָמָי כִּבֵּי אֶבֶט מִשְׁה:

- דברים לד ח וְהַפְּכִיתִי חֲזִיקִים לְאֶבֶל וְכָל שִׁירֵיכֶם לְקִינָה וְהַעֲלִיתִי עַל כָּל מִתְנַסִּים שֶׁק וְעַל כָּל רֹאשׁ קִרְקָה וְשִׁמְתִּיהָ כְּאֶבֶל יִתִּיר וְאֶחָרִיתָה כִּיּוֹם מוֹר: עמות ח י

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה והאמר רבא כו' ננעי ג' ימים שלא להניח תפילין:

גליון הש"ס

גמ' ודלמא מילתא יתירתא. עיין לקמן דף כו ע"פ מ"ה' משנס: תוס' ר"ה אלו דברים וכו' ענין שפיט' ישמעאלים. עי' לקמן דף כד ע"פ מוס' ד"ה ושמאל' לעומתם:

מוסף רש"י

ואם היו רבים צריכין לו. לנמוד ממנו (חורין פג).

ואלו מגלחין פרק שלישי מועד קטן

אודייני. מכתשת גדולה: **מכולס**. אמרו אפי' ישן ע"ג קרקע לא ילא עד שיכפה מטתו וישב עליה: **נעין ארלה**. כלומר שכפה מטתו וישב עליה ולעולם קריעה מעומד: **ואסור לקרום**. כדאמרין לעיל (דף טו.) מדאמר רחמנא ליחזקאל האנק דוס. והא דלמר (סוכה דף

כה.) אלל חייב בכל המצות האמורות

בתורה חוץ מן התפילין התס שאר מצות בעלמא אלל הני אית זהו שמחה: **רבים לריקים ליה**. לדרשה: **סבר לאוקמי אמורא עליה**. תורגמן: **ושלשי צבלל**. מותר להניח תפילין דעיקר אצילות אינו אלל ז' ימים: **ואס צאו פנים חדשות**. ציוס ג' אפ"ה אינו חולץ תפילין אע"ג דאיכא למיחש דלמא אמרי נצטנין ימים הראשונים נמי הניח תפילין: **רבי יושע אומר וכו'**. דעיקר אצילות אינו אלל יוס אחד: **ואס צאו פנים חדשות**. ציוס שני חולץ תפילין: **מ"ט דר"א**. דסבר עיקר אצילות שני ימים: **דכתיב ויסמו ימי**. דמשמע ז' ימים: **עיקר מריא יוס אחד**.

אלל אצילות ז' ימים: הלכה כר"א בתלילה. שאס צאו פנים חדשות זג' אינו חולץ והלכה כרבי יהושע בנהמא דצטני מותר להניח תפילין: **צטני לעולא חולץ**. צשלשי קאמר הלכה כר"א דאמר אינו חולץ אלל צטני לא יענא אי חולץ אי לא: **חולץ ומניח**. צטני אפי' מלה פעמים ציוס וכו' צאו פנים חדשות חולץ וכו' ליכא פנים חדשות מניח: **רבא אמר כיוון שמניח**. צטני שז אינו חולץ לפנים חדשות: **והאמר רבא**. לעיל (דף כ.) צכפייית המטה הלכה כנחא **דין דאמר ג'** ימים עיקר אצילות ה"נ ננעי ג' ימים (א) להניח תפילין:

מצוה

בצדו י ולחש הוא לר' חנניה בן עקביא ור' חנניה בן עקביא לתורגמן ותורגמן השמיעי לרבים ת"ר אבל ג' ימים הראשונים אסור להניח תפילין ^ט משלישי ואילך ושלשי בכלל מותר להניח תפילין ואם באו פנים חדשות אינו חולץ דברי ר"א ר' יהושע אומר אבל ב' ימים הראשונים אסור להניח תפילין ^ט משני ושני בכלל מותר להניח תפילין ואם באו פנים חדשות חולץ אמר רב מתנה מאי טעמא דר"א דכתיב ⁣⁠וַיִּתְּמוּ יָמָי כִּבֵּי אֶבֶט מִשְׁה אָמַר רַב עֵינָא מ"ט דר' יְהוֹשֻׁעַ דְּכָתִיב ⁣ ואחריתה כיום מר ורבי יהושע נמי הא כתיב ויתמו ימי וגו' אמר לך שאני משה דתקיף אבליה ור"א נמי הא כתיב ואחריתה כיום מר עיקר מיררא חד יומא הוא אמר עולא הלכה כר"א בחליצה והלכה כר' יהושע ^ח בהנחה איבעיא להו בשני לעולא חולץ או אינו חולץ ת"ש אמר עולא חולץ ומניח אפי' מאה פעמים תניא נמי הכי יהודה בן תימא אומר חולץ ומניח אפי' מאה פעמים רבא אמר כיוון שהניח שוב אינו חולץ והא רבא הוא דאמר ^ו הלכה כתנא דידן דאמר שלשה מצוה

עטיפת ישמעאלים: **וְאֶסְרֹךָ** לַקְרוֹת בתורה. צתשובת צצינו יתחק זקני כתצ כי רצינו יעקב היה אוסר צצמי אללו צצויצ וצקינות וצדצרים הרעים צצירמיה מדלל תני ליה צצמעתינ כמו ט' צצצ צילהי תענית (דף ג.) וצצמי זקנותו חזר והתיר וצירושלמי אמר אלל שונה צצמקס שאינו רגיל משמע ששונה כמו צט' צצצ שאומר צפרק צצמל דתענית (סס) אלל קורא צצמקס שאינו רגיל וה"ק התס כל מצות הנוהגות צצלל נוהגות צט' צצצ ואסור לקרות בתורה כו' אלל קורא צצמקס שאינו רגיל וקורא צצויצ וקינות וכו' משמע לכאורה דאלל וט' צצצ שוין כדקאמר צירושלמי ומיהו אלל שונה צצמקס שאינו רגיל משמע דהא דוקא שרי ולא צצויצ וצקינות וצירמיה ומה שהציו צצי יתחק רליה לאסור מדקאמר לעיל (ד' טו.) אסור דצצרי תורה שנאמר האנק דוס ומשמע הכל אין נ"ל רלייה דלל קאמר אלל מדצר המשמחו כדאמר צתענית (ד' ג.) משוס שנאמר פקודי ה' ישרים משמחי לצ תדע דכולהו לאו דוקא דהא קאמר אסור צתפילין שנאמר פארץ חצוב עליך ואינו אסור כל ימי אללו:

משל'ישי ואיך. ושלשי חצצנין נמקתמן ככולו ומדרבנן דהא לא מיייתי קרל אלל לשני ימים דכתיב ויתמו ימי צכי אלל משה הר"א והאי ויתמו צתפילין וכן ואחריתה כיוס מר טפי מכל שאר מילי דכל שעה שהוא מר נפש מתעולל צצפר ואין זה פאר כדפירש צקינטרס צכתוצות (ד' ו:) ריצ"ל וצט' צצצ היה אומר ר' יתחק זקני דשרי כמו צשלשי דשרי:

חולץין ומניח אפי'ו מאה פעמים. פי' חולץ צפנים חדשות ומניח כשילכו וכן כל שעה שילכו מאה פעמים ציוס וטעמיה משוס צין לר"א צין לרבי יהושע צפנים חדשות אסור לר"א להניח אסור ולרבי יהושע אפי' חולץ:

בא.

אַלְא מעתה ועמד ואמר ה"נ. משמע ועמד ואמר היינו אפי' מיושב והא דלמרנין פרק מצות חלילה (יבמות דף קו.) צתי עמודי לכתחילה שמא לריץ עמידה מדרבנן מיהו קשה דועמדו שני האנשים (דברים יט) דצעינן אפי' מיושב כמו ועמדו וקדשו (לעיל דף יח:) אלל ועמד לחוד לא משמע הכי ^צ: **ד'איי לא תימא הכי וישכב ארצה וכו'**. אע"ג דושכב ארלה כתיב נמי אלל הילד דצת צצע אע"ג דלא גצי מת כתיב אלל על צנו ושמא הואיל והצציו אמר לו מות ימות הרי הוא כמת ואע"פ שהתפלל עליו שיחיה וכענין זה אמר צירושלמי הקצ"ה שהיה יודע שעתיד להיות מצול היה מתאצל על עולמו קודם המצול וצתוס' הרצ הקשה כי הסוגיא משונה צתחילה אומר מלתא יתירתא עצד דלי לא תימא הכי והדר תקשה דלא ילא ידי חוצתו ונ"ל דהכי פי' מלתא יתירתא וה"ר כפה מטתו ושכב ע"ג קרקע וא"כ עצד מלתא יתירתא דליכא למימר ושכב היינו כפיית המטה דהא לא ילא ידי חוצתו מכפיית המטה א"ל כעין וליכא שוס יתור וניחא ליה לצטויי הכי מלומר שהיה מלתא יתירתא ולהוכיח קריעה מכפיית המטה:

אַלְו דברים שאבץ אסור בהן. הכא לא חשיד דצרים שמוזוה עליהן כגון כפיית המטה ועטיפת הראש דלא חשיד אלל מילי דאסור צהן תפילין ושאלת שלוס לא חשיד דלין זה כל ימי האלל כדאמר לקמן דהא דלמרנין חשיד דהויא צכלל רחמיה אע"ג דלעיל (דף טו.) מיייתי תרי קרלי לרחמיה ולתכנסות אלל הני דלא נוהגים כל השצוע לא לאפוקי מפיי הר"א שפירש שרצינו שמואל היה מתיר לאלל לעשות מלאכה אחר ג' ימים ומה שאין נוהגין עתה לעשות עטיפת הראש וכפיית המטה סמכין אהא דלמרנין צירושלמי אכסנאי אינו חייב צכפיית המטה דלא לימרון חרש הוא פי' מכסף וכמו כן אלו צין הנכרים ויש ציינו עצדים ושפחות ועוד יש ליתן טעם צכפיית המטה לפי שמטות שלנו כך יכולין לשכב צנחת מצד זה כמו מצד זה ואין ניכרת הכפייה דיש להן ד' קוודיקסיס מלמעלה כעין רגלים וכדלמרנין לקמן דרגש אין לריץ לכפותו ועוד יש ליתן טעם צעטיפת הראש שלא היה מציוא כי אס לידי שחוק ^ק ענין

עין משפט גר מצוה

קיש א מיי' פ"ד מהל' יוסם וחליה הל' ו סמג עשין נצ טוש"ע אה"ע סי' קטט טפי' סד:

קב ב מיי' פ"ה מהל' אלל הלכה יח:

קבא ג מיי' שס הל' א סמג עשין דרבנן ג טוש"ע י"ד סימן שפ סעיק ^א:

קבב ד ה ו ז מיי' שס הלכה טז סמג שס טוש"ע שס וסימן שפד סעיק ^א:

קבג ח מיי' שס שפ"ד הלכה ט טוש"ע שס סימן שפח סעיק ^א (וטוש"ע א"ח סימן לח סעיק ^ה):

רבינו חננאל

אי הכי בעניין חליצה, דכתיב ועמד ואמר לא חפצתי, הכי נמי דמעומד. והתניא בין עומד בין יושב בין מוטה, חליצהה כשרה. אלא מהכא, ויקם ויקרע את בגדיו. ודלמא קריעה מעומד מלתא יתירתא הוא דעבד, כמה דעבד בשכיבתו ארצה דלא הוה צריך, דתניא ישן על גבי מטה על גבי ססא על גבי אידין נגדולהן מכולן, על גבי קרקע לא יצא, ואמר ר' יוחנן שלא (יצא) קיים כפיית המטה. אמר ליה, מאי וישכב ארצה, לאו ארצה ממש הוא, אלא כעין ארצה. כדמפרש בירושלמי ר' יוחנן אמר וישבו אותו לארץ, אינו כתוב על הארץ, אלא לארץ, בדבר הסמוך לארץ. מיכן שהן ישיבין על מטות כפירות, וכיון שישן על מטת כפירה ניצור בלילה ונזכר שהוא אכל. אלו דברים שאבץ אסור בהן, במלאכה, ובסיכה, ובעצירת הסנדל, בתשמיש המטה, ואסור לקרות בתורה בנביאים ובכתובים ולשנות במשנה ובמדרש ובהלמוד ובלכות ובאגדות, ואם היו רבים צריכין לו אינו נמנע. ומעשה ומת בנו של ר' יוסי בצפורי, ובהו של ר' בבית שצירים, ויצאו ודרשו כל היום. ואסיקנא, וליכד שלא יעמיד התורגמן, אלא יושב לו אחר בצידו של אבל ולוחש לו, והוא משמיצ לתורגמן, והתורגמן משמיצ לרבים. ת"ר אבל שלשה ימים הראשונים אסור להניח תפילין, משלישי ושלשי בכלל מניח, ואם באו פנים חדשות אינו חולץ, דברי ר' אליעזר. ור' יהושע אומר, משני ושני בכלל מניח, ואם באו פנים חדשות חולץ. אמר עולא הלכתא כר' אליעזר בחליצה, שאם באו פנים חדשות משלישי ואילך אינו חולץ^א, והלכתא כרבא דאמר כיון שהניח אינו חולץ, ^ב[וכר' יהושע בנהמא, שמיזש שני מניח. מאי טעמא דר' אלעזר, דכתיב ויתמו ימי בכי אבל משה, מיעוט ימי אבל שנים. ור' יהושע אמר ואחריתא כיום מר, יומא קמא בלבד.

^[1] נראה דצ"ל משלשי ואילך אינו חולץ וכר"י בנהמא שמיזש שני מניח והלכתא כרבא דאמר כיון שהניח שוב אינו חולץ